

Innst. 476 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:116 S (2012–2013)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Solveig Horne og Kari Kjønås Kjos om et styrket aktivitets- og folkehelse tilbud for mennesker med psykisk utviklingshemning

Til Stortinget

Sammendrag

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2014 fremme forslag om at Special Olympics Norge sikres midler til det viktige arbeidet organisasjonen utfører for mennesker med funksjonshemming.»

Forslagsstillerne ønsker med representantforslaget å rette oppmerksomheten mot forholdene for psykisk utviklingshemmede og deres helhetlige tilbud når det gjelder aktivitet, utfoldelse og livskvalitet.

De viser til at internasjonalt har særlig organisasjonen Special Olympics markert seg som en viktig faktor, ikke bare for idrettsutfoldelse, men også for en helhetlig personlig utvikling for mennesker med utviklingshemning. Forslagsstillerne mener det er viktig med en svært positiv holdning til Special Olympics Norges arbeid for en gruppe mennesker som ellers ikke får særlig oppmerksomhet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Håkon Haugli, Are Helseth, Tove Karoline Knutsen, Thor Lillehov-

de, Sonja Mandt og Wenche Olsen, fra Fremskrittspartiet, Jon Jæger Gåsvatn, Kari Kjønås Kjos og Morten Stordalen, fra Høyre, lederen Bent Høie, Sonja Irene Sjøli og Erna Solberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, er enig med forslagsstillerne i viktigheten av at også psykisk utviklingshemmede får mulighet til å delta i folkehelsefremmende aktiviteter og idrettsaktiviteter. Mennesker med utviklingshemning er avhengig av god tilrettelegging og organisert tilbud i regi av idrettslag, andre frivillige lag og foreninger – ofte i samarbeid med lokale myndigheter. Komiteen viser til helse- og omsorgsministerens brev av 16. mai 2013 (vedlagt) og vil fremheve at regjeringen gjennom spillemiddeltildelingen til Norges idrettsforbund (NIF) og olympiske og paralympiske komité legger til rette for bred idrettsdeltagelse i nærmiljøet for personer med nedsatt funksjonsevne. Komiteen vil også fremheve norsk idretts arbeid med integrering der de ulike organisasjonsleddene har ansvar for tilbudene til personer med nedsatt funksjonsevne. Det fremgår av statsrådens brev at Special Olympics Norge ikke er medlem av NIF, men organisasjonen hadde i årene 2008–2013 en samarbeidsavtale med NIF. Avtalen ble sagt opp tidlig i 2013 etter at Special Olympics Norge hadde inngått samarbeid med Eurolotto.

Komiteen er kjent med at Special Olympics Norge er etablert som en del av den internasjonale Special Olympics-bevegelsen for å jobbe med utbredelse av idrett for mennesker med utviklingshemning, og at en rekke norske idrettsprofiler støtter organisasjonen med ambassadørarbeid. Komiteen har merket seg at den norske troppen gjorde en solid innsats da Special Olympics ble arrangert i Pyeong-

Chang i Sør-Korea fra 29. januar til 5. februar, hvor den norske troppen med 27 deltakere tok med seg 16 gull, 10 sølv og 20 bronsemedaljer, og dette er dobbelt så mange medaljer som Norge tok med seg hjem fra mesterskapet for fire år siden i Idaho, USA.

Representantforslaget ber om at organisasjonen sikres midler i statsbudsjettet for 2014. Komiteen viser til at statsbudsjettet fremmes som en helhet til fastsatt tid, og en nærmere behandling av konkrete bevilgningssaker vil finne sted her.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, foreslår at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at Special Olympics Norge er etablert som en del av den internasjonale Special Olympics bevegelse for å jobbe med utbredelse av idrett og folkehelse for mennesker med utviklingshemming. Special Olympics Norge er ansvarlig for å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet for mennesker med utviklingshemming. Deres grunntanke er at alle kan og bør bedrive fysisk aktivitet regelmessig for å bygge opp kroppen etter hvert som det går fremover. Det er vitenskapelig bevist at fysisk aktivitet fører til bedre psykisk, fysisk og sosial helse.

Disse medlemmer støtter Special Olympics' uttalelse om at samhold, faste treffpunkter og aktivitet resulterer i økt livskvalitet samtidig som det i et folkehelseperspektiv bidrar sterkt til å redusere fedmeproblematikken som igjen reduserer hjerte- og karsykdommer. Special Olympics ønsker, etter disse medlemmers syn, å drive oppsøkende virksomhet hvor de i større grad får involvert de ulike bofellesskapene i en positiv trend med økt fokus på sunn mat og fysisk aktivitet.

Disse medlemmer ønsker å påpeke at mennesker med utviklingshemming i dag er integrert i ordinære, lokale idrettslag, etter nedleggelsen av Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund. Enkelte er aktive i godt organiserte idrettstilbud. Likevel er det mange som ikke finner veien til disse tilbudene. Det kan være på grunn av mangel på motivasjon, interesse for organisert idrett, problemer knyttet til rutiner i boligene de bor, eller rett og slett mangel på informasjon om de eksisterende tilbudene. Det kan være flere grunner til at man ikke finner seg til rette i disse tilbudene som her er nevnt. Disse medlemmer understreker at ett av målene i Meld. St. 16 (2010–2011) Nasjonal helse- og omsorgsplan (2011–2015)

er å legge til rette for systematisk og langsiktig folkehelsearbeid, og det påpekes samtidig at statlige myndigheter skal vurdere helsemessige konsekvenser. Flere utviklingshemmede er avhengig av ulike hjelpemidler for å være aktive, for eksempel på grunn av svekket syn eller hørsel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Dokument 8:129 S (2011–2012) og Innst. 195 S (2012–2013) der Fremskrittspartiet foreslo en opptrappingsplan for tilpasset utdanning og arbeid for personer med utviklingshemming. Disse medlemmer viser videre til Dokument 8:160 S (2009–2010) og Innst. 210 S (2010–2011) hvor Fremskrittspartiet foreslår å fjerne aldersgrensen på 26 år for dekning til hjelpemidler til trening og aktivisering for funksjonshemmede.

Disse medlemmer påpeker at det er nødvendig for videre drift og forutsigbarhet at Special Olympics Norge har nødvendige midler til sin virksomhet. Derfor tillater disse medlemmer seg å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2014 sørge for at Special Olympics Norge får en stabil og forutsigbar finansiering.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2014 sørge for at Special Olympics Norge får en stabil og forutsigbar finansiering.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og merknadene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:116 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Solveig Horne og Kari Kjønås Kjos om et styrket aktivitets- og folkehelse tilbud for mennesker med psykisk utviklingshemming – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 11. juni 2013

Bent Høie
leder

Are Helseth
ordfører

Vedlegg**Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet
v/statsråden til helse- og omsorgskomiteen, datert 16. mai 2013****Dokument 8:116 S (2012-2013) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Solveig Horne og Kari Kjønås Kjos om et styrket aktivitets- og folkehelse tilbud for mennesker med psykisk utviklingshemming**

Jeg viser til Dokument 8:116 (2012-2013) oversendt fra Stortingets helse- og omsorgskomite i brev av 30. april 2013. Helse- og omsorgskomiteen ber om min uttalelse til representantsforslaget.

Representantene tar til orde for et styrket aktivitets- og folkehelse tilbud for mennesker med utviklingshemming. Jeg er enig i at dette er viktig. Alle må gis muligheter til et aktivt liv.

Regelmessig fysisk aktivitet gir dokumenterte positive helseeffekter fysisk, psykisk og sosialt, og reduserer sykkelighet og dødelighet generelt. Samtidig vet vi at individuelt tilpasset fysisk aktivitet er viktig i behandling av ulike tilstander og sykdommer, samt i rehabilitering etter sykdom og skade – og har av den grunn fått større plass i helse- og omsorgstjenestene. Kroppen er skapt for bevegelse og stimulering gjennom allsidig lek og fysisk aktivitet er nødvendig for barn og unges vekst og utvikling. Fysisk aktivitet er derfor en kilde til helse og livskvalitet for alle uansett alder og funksjonsnivå.

Mange mennesker med utviklingshemming er avhengige av god tilrettelegging – ofte med hjelp av støttekontakter, og de er avhengige av organiserte tilbud i regi av et idrettslag, andre frivillige lag og foreninger – ofte i samarbeid med lokale myndigheter. Både idretts- og friluftslivsorganisasjoner gjør i dag en stor innsats for at mennesker med ulike funksjonsnedsettelse skal kunne delta i fritidsaktiviteter og i et inkluderende og meningsfullt fellesskap. Dette er i samsvar med det såkalte integreringsvedtaket fra Idrettstinget i 1996 som trådte i kraft 1. januar 2008.

Mange personer med utviklingshemming har større utfordringer med vekt og kosthold enn befolkningen for øvrig. Det er viktig å tilrettelegge for breddeidrett på lokalt nivå slik at flest mulig, uavhengig av fysiske og intellektuelle forutsetninger, kan lære sunt kosthold og bedre helse ved å delta i fysisk aktivitet. Gjennom spillemiddeltildelingen til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF) legger regjeringen til rette for bred idrettsdeltakelse i nærmiljøet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Representantene viser i sitt forslag til Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011-2015, jf. Meld. St. 16 (2010-2011). Regjeringen følger opp denne meldingen og la nylig fram for Stortinget en melding om folkehelse, Meld. St. 34 (2012-2013) *God helse – felles ansvar*. Vi vil skape et mer helsefremmende samfunn som gjør det enklere å ta sunne valg på de arenaer hvor folk virker og lever livene sine – i bo- og nærmiljøer, på skolen og arbeidsplassen. Samtidig vil vi gjennom målrettet innsats ta vare på de som faller utenfor eller som trenger hjelp til å legge om livsstilen i et støttende miljø. Det foreslås derfor en styrking av forebyggende helsetjenester som helsestasjons- og skolehelsetjeneste og frisklivstilbud i kommunene. Regjeringen følger opp dette og har i revidert nasjonalbudsjett foreslått en tilleggsbevilgning på 14 millioner til frisklivstilbud. I kommuneøkonomisproposisjonen for 2014 har regjeringen varslet en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjeneste på 180 millioner kroner neste år.

Folkehelsemeldingen legger gjennom sektorer- og samvirkeprosjekt og virkemiddelbruk et godt grunnlag for befolkningens fysiske aktivitet. For eksempel varsler meldingen en nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv og en rekke tiltak for å fremme friluftsliv for alle. Meldingen understøtter Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen*. Blant utfordringene er å øke aktivitetsnivået hos voksne og eldre, men også blant ungdom. Gjennomsnittstall viser at kun en av fem voksne og bare halvparten av 15-åringene oppfyller helsemyndighetenes anbefalinger om henholdsvis 30 og 60 minutter daglig fysisk aktivitet. Det skjer et kraftig fall i fysisk aktivitet fra 9 til 15-årsalder. Meldingen legger også grunnlag for et bedre samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner som arbeider med folkehelse – både nasjonalt og ikke minst lokalt. Meldingen legger grunnlag for god understøttelse av kommunesektorens arbeid for folkehelsen – som etter folkehelse-loven har et omfattende ansvar som favner bredden i folkehelsearbeidet, herunder tilrettelegging for samarbeid med frivillige organisasjoner.

Konkret berører representantsforslaget den statlige idrettspolitikken, selv om det er berøringsflater til flere departementers ansvarsområder, jf. over. Meld. St. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen* legger blant annet vekt på idrettstilbud som inkluderer flere barn og unge og som hindrer tidlig frafall fra idretten, på utvikling av anlegg med appell til ung-

dom og egenorganisert fysisk aktivitet samt sterkere satsing på friluftsliv. Samtidig er idrettsmeldingen tydelig på at statlig grunntilskudd til aktivitetsformål på idrettsområdet er knyttet til mottakerens primære formål og organisasjonsform. Det innebærer at statlig grunntilskudd vil gå til frivillige, medlemsbaserte organisasjoner som har idrett og fysisk aktivitet som sitt primære formål.

I samråd med kulturministeren viser jeg til idrettens eget integreringsvedtak som innebærer at både mennesker med fysiske funksjonsnedsettelse og personer med utviklingshemming skal få anledning til å delta i ordinær idrettsaktivitet. Integreringsprosessen er historisk i verdenssammenheng. Målsettingen med full integrering, der de ulike organisasjonsleddene i norsk idrett har ansvar for tilbudet, er blant annet å skape flere og bedre tilbud til personer med nedsatt funksjonsevne i de lokale idrettslagene. Integreringsvedtaket oppløste det tidligere Norges Funksjonshemmedes Idrettsforening, tidligere Special Olympics Norge, som hadde status som særforbund. Special Olympics Norge ble samtidig etablert som egen organisasjon som en del av den internasjonale Special Olympics-bevegelsen. Special Olympics Norge er ikke medlem av NIF, men har i perioden 2008 – 2013 hatt en samarbeidsavtale med NIF. Jeg er kjent med at denne samarbeidsavtalen ble oppsagt av NIF tidlig i 2013, og at dette har sin bakgrunn i at Special Olympics Norge har inngått samarbeid med Eurolotto. Det vises også til at Special Olympics Norge har søkt Kulturdepartementet om tilskudd for

2013. Søknaden ligger til behandling i Kulturdepartementet.

Jeg viser til at regjeringen arbeider med en stortingsmelding om levekår og tiltak for personer med utviklingshemming. Det er over 20 år siden den såkalte ansvarsreformen ble gjennomført. Stortinget besluttet da å avvikle de fylkeskommunale institusjonene for personer med utviklingshemming. Regjeringen vil foreta en gjennomgang av levekårene for mennesker med utviklingshemming og vurdere hvor langt vi har kommet i å gjennomføre ansvarsreformens mål. Fritid og idrett for personer med utviklingshemming er ett av de temaene meldingen vil omtale.

Regjeringens mål og verdier som gjelder for alle, er likestilling og likeverd, selvbestemmelse og deltakelse. Dette er naturlig nok verdier som må være tydelige i politikk og tilrettelegging for mennesker med utviklingshemming. Mennesker med utviklingshemming er ofte avhengige av bistand fra det offentlige når det gjelder små og store valg i livet, som daglig rytme og aktivitet, hvor man vil bo, med hvem, yrke, skole og fritidsaktiviteter. Mennesker med utviklingshemming har rett til et selvstendig liv og skal ha de samme valgmulighetene som andre. Dette gjelder også muligheten til å delta i ordinære idrettstilbud eller aktiviteter i fritiden og dagliglivet for øvrig. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet koordinerer den samlede politikken på dette feltet.